

Referanser: KM 10/19

Arkivsak: 19/04650-1

Saksdokumenter:

KR 72.1/19 Forslag til Forskrift om fjernmøter i bispedømmerådene

Fjernmøter i bispedømmerådene - videre oppfølging m.v.

Sammendrag

Kirkemøtet 2019 vedtok med virkning fra 1. januar 2020 å åpne for fjernmøter i bispedømmerådene og at bispedømmerådet selv skal kunne beslutte dette. Kirkerådet skal gi nærmere regler om krav til gjennomføring av slike møter. Fjernmøte skal også kunne holdes i saker som skal lukkes for allmennheten. Det vil si i saker om tilsetninger eller i andre saker hvor det fremkommer opplysninger om noens personlige forhold og som dermed er taushetsbelagt. Det ble ikke gjort tilsvarende endring om fjernmøter i virksomhetsreglene for Kirkerådet samt for de kirkelige fellesrådene og menighetsrådene. Kirkerådet må vurdere hvordan dette bør følges opp. Det foreslås samtidig en endring i forskrift om Den norske kirkes medlemsregister av helt teknisk art.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet sender på høring til bispedømmerådene forslag til regler om krav til gjennomføring av fjernmøter.
2. Kirkerådet anbefaler for Kirkemøtet 2020 å endre regler for Kirkerådets virksomhet på tilsvarende måte som for bispedømmerådene når det gjelder fjernmøter.
3. Kirkerådet vil avvente erfaringer med fjernmøter før det eventuelt foreslås å åpne for fjernmøter i menighetsråd og kirkelige fellesråd.
4. Kirkerådet vedtar følgende endring i forskrift 16. april 2018 om Den norske kirkes medlemsregister:
§ 1 bokstav c skal lyde:

«sikre konfidensialitet, integritet og tilgjengelighet i Den norske kirkes medlemsregister, herunder at regler gitt i og i medhold av personopplysningsloven med personvernforordningen etterleves.»

Saksorientering

1. Innledning

Formålet med denne saken er:

- 1) å følge opp Kirkemøtets vedtak om å åpne for fjernmøter i bispedømmerådene,
- 2) vurdere videre oppfølging av adgangen til fjernmøter for andre kirkelige rådsorganer enn bispedømmerådet og
- 3) foreta en teknisk justering i en forskrift vedtatt av Kirkemøtet (medlemsregisterforskriften).

2. Bakgrunn

2.1 Fjernmøter i bispedømmerådene

Gjeldende bestemmelse i regler om formene for bispedømmerådets virksomhet § 2 nr. 2 lyder:

«Når et vedtak endelig avgjøres av et annet organ enn bispedømmerådet, kan lederen beslutte saken tatt opp i fjernmøte eller ved skriftlig saksbehandling. Dette kan likevel bare gjøres når det er påkrevd å treffe vedtak i saken før neste møte, og det enten ikke er tid til å kalle sammen til ekstraordinært møte, eller saken ikke er så viktig at dette må anses nødvendig. Ved behandling av personalsaker og saker med opplysninger som er underlagt lovbestemt taushetsplikt, kan fjernmøte ikke benyttes.»

Kirkemøtet vedtok i sak 10.1/19 følgende endring:

«2. Bispedømmerådet kan selv beslutte at møte skal holdes som fjernmøte. Fjernmøte innebærer at en eller flere av deltakerne ikke sitter i samme lokale, men at de via tekniske hjelpemidler likevel kan se, høre og kommunisere med hverandre. Kravene som ellers gjelder for møter, gjelder også for fjernmøter. Kirkerådet gir nærmere regler om krav til gjennomføring av fjernmøter, herunder der møtet etter § 3 skal lukkes. Disse reglene kan også inneholde unntak fra kravene i annet punktum.

3. Lederen av bispedømmerådet kan beslutte å behandle en sak skriftlig eller i hastefjernmøte hvis det er påkrevd å få avgjort en sak før neste møte, og det enten ikke er tid til å holde et ekstraordinært møte, eller saken ikke er så viktig at et ekstraordinært møte anses som nødvendig. Ved hastefjernmøte kan medlemmene kalles inn til møtet med kortere frist enn etter ordinære regler. Hvis 1/3 av organets medlemmer krever det, skal saken utsettes til det kan holdes et ordinært møte. Når en sak skal behandles skriftlig, skal sakens

dokumenter med forslag til vedtak sendes samtidig til alle organets medlemmer. Forslaget anses som vedtatt hvis samtlige medlemmer slutter seg til det fremlagte forslaget, og til at vedtaket treffes etter skriftlig saksbehandling.»

Endringen trer i kraft fra 1. januar 2020.

Hovedregelen er at bispedømmerådene treffer sine vedtak i møte, og det skal vanligvis holdes for åpne dører dersom ikke rådet selv har bestemt noe annet. Personalsaker og saker hvor lovbestemt taushetsplikt tilsier det, skal behandles for lukkede dører, jf. regler om formene for bispedømmerådets virksomhet § 3. Ved valg og ansettelse kan dessuten hvert medlem av bispedømmerådet kreve skriftlig avstemming, jf. regler om formene for bispedømmerådets virksomhet § 7 nr. 5. Ved gjennomføring av fjernmøter må alle disse hensynene ivaretas.

Personopplysningsloven med personvernforordningen (også kalt GDPR eller PVF) artikkel 32 krever at det gjennomføres egnede tekniske og organisatoriske tiltak for å oppnå et sikkerhetsnivå som er egnet med hensyn til risikoen. I denne sammenhengen vil særlig punktet om å sikre vedvarende konfidensialitet være aktuelt, jf. personvernforordningen artikkel 32 nr. 1 bokstav b.

2.2 Fjernmøter i andre kirkelige rådsorganer

Reglene om formene for bispedømmerådets virksomhet har parallelle regelverk i regler for Kirkerådets virksomhet og i regler om formene for menighetsrådets og kirkelig fellesråds virksomhet. De to sistnevnte regelverkene har ikke blitt endret, og det innebærer at adgangen til å gjennomføre ordinære møter og hastemøter som fjernmøte vil være forskjellig for bispedømmerådene på den ene siden og Kirkerådet, menighetsrådene og kirkelige fellesråd på den andre siden. I kirkemøtesaken ble det vist til at en ved en senere anledning eventuelt vil ta opp saken for de kirkelige rådsorganene som ikke omfattes av endringen.

2.3 Teknisk justering i medlemsregisterforskriften

Forskrift 16. april 2018 nr. 581 om Den norske kirkes medlemsregister (medlemsregisterforskriften) har i § 1 bokstav c med en henvisning til lov 14. april 2000 nr. 31 om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven) med forskrifter. Denne loven med forskrifter er opphevet og erstattet av lov 15. juni 2018 nr. 38 om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven) med personvernforordningen, også omtalt som GDPR og PVF. Kirkerådet kan gjøre mindre endringer i medlemsregisterforskriften, jf. medlemsregisterforskriften § 14.

3. Vurdering

3.1 Fjernmøter i bispedømmerådene

Kirkerådet må ta stilling til hvordan et regelverk for fjernmøter skal utformes. På den ene siden må de vanlige reglene som gjelder for bispedømmerådsmøter ivaretas. Det gjelder hensynet til åpne møter, lukkede møter og skriftlige avstemninger. I tillegg må sårbarhet og risiko i tekniske løsninger ivaretas på en tilfredsstillende måte.

Som hovedregel skal møter i bispedømmerådet holdes for åpne dører, dersom ikke rådet selv har bestemt noe annet. Ved fjernmøter kan dette ivaretas ved at det legges til rette for skjermoverføring av møtet i egnede lokaler eller ved at møtet overføres på andre måter via internett (streaming).

Personalsaker og saker hvor lovbestemt taushetsplikt tilsier det, skal behandles for lukkede dører. Dette omfatter blant annet tilsettingssaker, som er saker bispedømmerådene ofte behandler. Hensynet til taushetsplikten hvor informasjon ikke må tilflyte utenforstående, gjør fjernmøte vanskeligere. Her blir det viktig å velge egnede lokaler i tillegg til gode tekniske løsninger. Kontrolltiltak med hensyn til at utenforstående ikke kan få med seg det som blir sagt i møtet bør også vurderes. En kan for eksempel tenke seg at det skal oppnevnes en assisterende møteleder for det aktuelle lokalet. Dersom det bare er ett bispedømmerådsmedlem i det aktuelle lokalet, må vedkommende få et særskilt ansvar for å påse at ingen andre kan følge med på møtet. I slike situasjoner blir det også viktig å dokumentere identiteten til den som deltar gjennom sikker pålogging.

Ved valg og ansettelser kan hvert bispedømmerådsmedlem kreve skriftlig avstemning. Ved fjernmøter vil det være behov for å ha en ordning som ivaretar dette. En kan for eksempel tenke seg løsninger som brukes i Kirkemøtet, slik som «goplenum».

Sårbarhet og risiko i tekniske løsninger må håndteres innenfor rammen av personvernforordningen artikkel 32. Dette innebærer en risikobasert tilnærming til nødvendig sikkerhetsnivå. Fjernmøter vil kunne gjennomføres via løsninger på internett, men det forutsetter en databehandleravtale med aktuell databehandler og en ordning for sikker pålogging. Databehandleravtalen må avklare forhold rundt behandlingen av persondataene. Sensitive data bør bare behandles på servere innenfor EØS-området, og databehandleravtalen må sikre at data ikke blir behandlet på servere i for eksempel USA. Ved pålogging er det behov for en sikker forbindelse med kryptering eller VPN (herunder ved pålogging utenfor EØS-området). Det er også nødvendig at den enkelte bruker autentiserer seg elektronisk i to trinn. Bruker-ID og tidspunkt for deltakelsen må dokumenteres. En utskrift av dette kan for eksempel være et vedlegg til møteboken. I noen tilfeller vil det kunne være behov for å lagre et opptak av møtet. Tekniske løsninger som for eksempel Skype for Business har en slik opptaksmulighet, men dokumentasjon gjennom møteboken innebærer at et eventuelt opptak bør slettes etter en viss tid. En kan for eksempel tenke seg at slike opptak slettes etter tre måneder. Også her er det viktig at en databehandleravtale er med og sørger for sikker lagring primært i EØS.

Et alternativ til at det enkelte bispedømmerådsmedlem logger seg på en løsning på internett vil være gjennomføring av videokonferanse fra to eller flere lokaler. Dette forutsetter at fjernmøte gjennomføres ved at bispedømmerådsmedlemmene møter opp i egne lokaler som er bestemt for dette formålet. Dette vil gi mindre fleksibilitet enn ved muligheten for at for eksempel ett bispedømmerådsmedlem kan delta i et bispedømmerådsmøte ved å logge seg på internett. På den andre siden vil denne formen for fjernmøter gi god oversikt over hvem som er tilstede og at lokalene er

egnet til formålet. I denne sammenhengen vil sikkerhetstiltakene først og fremst kunne være organisatoriske. Det vil si at det oppnevnes en møteleder for hvert av lokalene som har ansvaret for hvem som er tilstede. Kirkerådet kan begrense hvilken form for fjernmøte som skal velges. Alternativt kan dette overlates til det enkelte bispedømmeråd forutsatt at de tekniske og organisatoriske tiltakene er tilfredsstillende. I et regelverk kan det være hensiktsmessig å ha fleksible løsninger for å ikke begrense på en måte som gir utilsiktede virkninger. Det vedlagte forslaget til regler legger opp til følgende løsninger:

- For det første foreslås det å presisere at beslutning om fjernmøte må treffes av bispedømmerådet. Ved hastefjernmøter er det bispedømmerådets leder som treffer beslutning.
- Hovedregelen ved fjernmøter er at møtedeltakerne både skal kunne se, høre og kommunisere med hverandre. Det kan tenkes tilfeller hvor det er behov for unntak fra kravet om at møtedeltakerne skal kunne se hverandre. Dersom for eksempel teknikken svikter i løpet av møtet kan det være behov for å ringe opp vedkommende bispedømmerådsmedlem/bispedømmerådsmedlemmer og gjennomføre resten av møtet som telefonmøte. Dette innebærer at det må være en unntaksregel knyttet til kravet om at møtedeltakerne skal kunne se hverandre.
- For å kunne imøtekomme et krav om skriftlig avstemning, vil det være behov for en elektronisk løsning som erstatter skriftlige avstemninger. Alternativet er at et krav om skriftlig avstemning innebærer at en sak må utsettes til neste møte hvor bispedømmerådet har et fysisk møte.
- Det må legges til rette for at publikum kan følge med på et møte som foregår for åpne dører, og bispedømmerådet må ha en plikt til slik tilrettelegging ved fjernmøter.
- Et fjernmøte kan ha forskjellige varianter. Et alternativ er at bispedømmerådsmedlemmene møter opp i for eksempel to forskjellige lokaler. Et annet alternativ er at ett eller flere av bispedømmerådsmedlemmene deltar via internett mens resten av bispedømmerådsmedlemmene er i møtelokalet. Et tredje alternativ er at alle møtedeltakerne deltar fra der hvor den enkelte befinner seg, slik at deltakelsen samlet sett utgjør et fjernmøte. Det foreslås en løsning som ikke utelukker noen av alternativene, men det stilles krav til tekniske og organisatoriske løsninger.
- Hjemmelen som Kirkemøtet har vedtatt og som gir Kirkerådet i oppdrag å gi nærmere regler omfatter ikke hastefjernmøter. For oversiktens skyld foreslås det at denne typen møter også nevnes i reglene. Det vil være naturlig at

bispedømmerådets leder forholder seg til reglene om ordinære fjernmøter ved gjennomføring av hastefjernmøter.

I kirkemøtesaken som var oppe i vår, viste høringsuttalelsene at bispedømmerådene etterspurte sentralt utformede løsninger. Momenter som tilrettelegging for døve, tegnspråktolker og blinde fremkom også i høringsrunden. Spørsmålet om anskaffelse av teknisk utstyr for bispedømmerådsmedlemmene og ev. skattemessige konsekvenser ble også nevnt som et av momentene. Dette kan peke i retning av at bispedømmerådene kunne ha blitt mer direkte involvert før saken nå legges frem for Kirkerådet.

I den nevnte kirkemøtesaken ble det lagt opp til at en ordning for fjernmøter kunne være på plass når de nye bispedømmerådene tar til å virke fra 1. januar 2020. En høringsrunde forutsetter at Kirkerådet må behandle saken på nytt, og det vil nødvendigvis ta noe tid å få nærmere regler på plass. På den annen side vil utsendelse av høringen nå kunne gi en retningslinje for hvordan Kirkerådet tenker om gjennomføring av fjernmøter. Når regelendringen, som er vedtatt av Kirkemøtet, trer i kraft 1. januar 2020 vil det uansett være bispedømmerådet som selv kan beslutte at et møte skal holdes som fjernmøte.

Felles ordninger for tilrettelegging av tekniske løsninger m.v. vil også ta noe tid. Kirkepartner arbeider med utrulling av Office 365 (eller tilsvarende løsning) som skyløsning i kirken. Skype for Business, som er en del av Microsofts løsning, vil kunne løse kommunikasjonsbehovet ved fjernmøter. Det er mulig å installere storskjermer i møterommene hvor møtedeltakere kan logge seg inn via skyløsningen. Det er viktig at en ev. internettløsning av denne typen tillater de tekniske og organisatoriske sikkerhetstiltakene som er nødvendige i henhold til personvernforordningen artikkel 32.

Tilrettelegging av tekniske løsninger for fjernmøter bør ledsages av en god opplæring i bruk av løsningen samt om møterutiner. Det finnes ulike typer e-læringsprogrammer om personvern og informasjonssikkerhet (for eksempel e-læringsløsningen til KINS Foreningen kommunal informasjonssikkerhet) Gjennom denne type opplæring vil den behandlingsansvarlige også kunne dokumentere at opplæring er gjennomført.

På bakgrunn av disse momentene foreslås det at et forslag til regler for fjernmøter i bispedømmerådene sendes dem for uttalelse, jf. vedlagte utkast.

3.2 Fjernmøter i andre kirkelige rådsorganer

Spørsmålet om fjernmøter er muligens mest aktuelt for bispedømmeråd blant de ulike kirkelige rådsorganene. Foranledningen til at saken var oppe på Kirkemøtet i vår var et konkret forslag som knyttet seg til bispedømmerådene. Tilsvarende virksomhetsregler som gjelder for bispedømmeråd, gjelder også for Kirkerådet og for kirkelige fellesråd og menighetsråd. Dette reiser både et generelt spørsmål om parallelle regelverk som er tilnærmet like i tillegg til spørsmålet om det bør foreslås for Kirkemøtet å åpne for fjernmøter også i andre kirkelige rådsorganer.

Det er flere alternativer for videre oppfølging overfor Kirkemøtet om adgangen til å ha fjernmøter i andre kirkelige rådsorganer i tillegg til bispedømmerådene. Ett alternativ vil kunne være å avvente erfaringer med fjernmøter i bispedømmerådene. Et annet alternativ vil kunne være å sende på høring et forslag til endring i virksomhetsreglene for kirkelige fellesråd og menighetsråd med sikte på en tilsvarende regel som for bispedømmerådene. Et tredje alternativ vil kunne være en mellomløsning hvor det nå i første omgang foreslås for Kirkemøtet at virksomhetsreglene for Kirkerådet endres. Dette vil først og fremst berøre Kirkerådet selv, og det vil da ikke være nødvendig med en høringsrunde.

3.3 Teknisk justering i medlemsregisterforskriften

Kirkemøtet har vedtatt regelverk på ulike områder. Dette krever jevnlig vedlikehold i form av tekniske justeringer mv. I forskrift 16. april 2018 nr. 581 om Den norske kirkes medlemsregister er det i § 1 bokstav c en henvisning til «lov 14. april 2000 nr. 31 om behandling personopplysninger (personopplysningsloven) med forskrifter etterleves.». Denne loven med forskrifter er opphevet, og disse reglene er erstattet av lov 15. juni 2018 nr. 38 om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven) med personvernforordningen, også omtalt som GDPR og PVF. Ettersom henvisningen i dette tilfellet er tatt inn i selve forskriftsteksten og ikke i en fotnote, kreves det at retting også skjer i forskrifts form. I medlemsregisterforskriften er det i §14 fastsatt at Kirkerådet kan gjøre mindre endringer i forskriften. Et alternativ til å ta henvisningen til gjeldende regelverk inn i forskriftsteksten vil kunne være å ha en mer generell henvisning i forskriftsteksten og ha den direkte henvisningen i en redaksjonell fotnote. Det siste alternativet foreslås her.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Begrunnelsen for å åpne for fjernmøter i bispedømmerådene har vært både hensynet til klima, kostnadseffektivitet og hensynet til demokrati ved at fjernmøter kan gi mer fleksibilitet. I utgangspunktet er det potensielle gevinster ved å gjennomføre fjernmøte som et alternativ til ordinært møte. Det vil på den annen side kunne gi noe økte kostnader i form av investeringer til programvare, videokonferanseutstyr og opplæring. På den annen siden vil tilrettelegging for fjernmøter være i pakt med tiden og fremtidsrettet. Det skjer allerede en del arbeid innen rettssubjektet Den norske kirke hvor det er behov for å kunne ha fjernmøter. Arbeidet innenfor de nye fellesenheter på tvers av bispedømmene vil kunne være et eksempel.